

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد علوم اقتصادی

بررسی تأثیر شوک های نفتی بر حساب جاری تراز پرداختها

(مطالعه موردی کشورهای عضو اوپک)

میثم رسولی میر

استاد راهنما:

دکتر عباس عساری آرانی

استاد مشاور:

دکتر احمد جعفری صمیمی

اسفند ۱۳۸۷

تقدیم به:

پدر و مادرم...

که وجودم برایشان همه رنج بود و وجودشان برایم همه مهر
توانشان رفت تا به توانایی برسم و

مویشان سپیدی گرفت تا رویم سپید بماند.

آنان که فروغ نگاهشان، گرمی کلامشان و روشنی مویشان

سرمایه های جاودانی زندگی من است.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس سزاوار خدایی است که به ما قدرت آموختن عطا کرد و در مسیر کسب علم و دانش و زندگی ما را یاری نمود. حال که به حول و قوه الهی پایان نامه اینجانب به پایان رسیده است بر خود واجب می دانم از کلیه عزیزانی که مرا در جهت اتمام این پایان نامه - ذهنیت این تحقیق به سال ۱۳۷۷ که دانش آموز کلاس دوم دبیرستان بودم با مطالعه کتاب ظهور و سقوط پهلوی نوشته حسین فردوست که بعد از شوک اول نفتی سال ۱۳۵۳ درآمدهای نفتی صرف واردات اسلحه و ولخرجی های بی اساس دیگر شد، برمی گردد که سوالات اساسی را به مدت یک دهه در ذهنم ایجاد کرد و این همان است که سال ها قبل از این فردوسی به آن اشاره کرده است: بر سر گنج از فقیری مرده اند زانکه اندر غفلت و در پرده اند - یاری نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم :

از **خانواده عزیزم** که همیشه پشتوانه من بودند و **برادر بزرگوارم** که در تمامی مراحل تحصیلم از حمایت و پشتیبانی او برخوردار بوده ام ، بی نهایت سپاسگزارم.

از استاد گرانمایه **جناب آقای دکتر عباس عساری** که با صبر و حوصله و کمک های بی دریغشان زحمت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشته و از علم، اخلاق و منش ایشان بسیار بهره مند شدم، صمیمانه تشکر می نمایم.

از استاد ارجمند **جناب آقای دکتر احمد جعفری صمیمی**، استاد اقتصاد دانشگاه مازندران که زحمت مشاوره این پایان نامه را تقبل کردند و اینجانب در مراحل تحصیلی دانشگاهی کارشناسی و کارشناسی ارشد افتخار شاگردی ایشان را داشته ام و از راهنمایی های ارزشمندشان بهره برده ام، کمال قدردانی را دارم.

از اساتید محترم داور این پایان نامه **جناب آقای دکتر بهرام سبحانی** و **دکتر نادر مهرگان** که با ارائه نکات دقیق و موشکافانه در هرچه بهتر انجام شدن این تحقیق سهیم بودند، کمال سپاسگذاری را دارم.

از همکاری صمیمانه کارشناس محترم و زحمت کش آموزش گروه اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس، **جناب آقای نجفی کمال** تشکر و قدردانی را دارم.

از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر لطفعلی عاقلی به خاطر رهنمودهای علمی که لحاظ داشته‌اند ، از
دوستان عزیزم جناب آقای مجید آقایی خوندابی، سعید شفیعی و هادی موسوی نیک و همچنین از
تمامی دوستانی که در انجام این پایان نامه مرا یاری نمودند، سپاسگزارم.

چکیده

اهمیت بخش نفت در تامین بودجه سالیانه، صادرات، تولید ناخالص ملی و همچنین منبع مهمی جهت فعالیت‌های اقتصادی در کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) بر کسی پوشیده نیست. اکثر مطالعات انجام شده تاثیر قیمت نفت بر اقتصاد کشورهای واردکننده نفت را در کانون توجه خود قرار داده‌اند و کشورهای صادرکننده نفت کمتر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از ویژگی‌های شوک‌های نفتی این است که تراز حساب جاری بطور ناگهانی دچار اختلال می‌شود. در این مطالعه، تاثیر شوک‌های قیمت نفت بر حساب جاری ترازپرداخت‌های کشورهای عضو اوپک در دوره ۲۰۰۵-۱۹۷۰ مورد بررسی قرار گرفته است. روشی که در این مقاله بکار می‌رود، روش داده‌های پانل است. بعد از آزمون ایستایی متغیرهای به کار رفته در مدل (مخارج مصرفی دولت، درجه باز بودن تجاری، تفاضل لگاریتم قیمت واقعی نفت دو دوره متوالی - به عنوان شاخص شوک نفتی- و تراز حساب جاری)، همچنین آزمون معناداری کل تخمین در پانل و نیز آزمون هاسمن، از روش پانل ایستا (اثرات ثابت) و نیز پانل پویا برای تخمین مدل استفاده شد. نتایج تخمین بر وجود رابطه مستقیم بین شوک‌های قیمت نفت و حساب جاری ترازپرداخت‌ها دلالت دارد؛ بطوریکه افزایش قیمت نفت (شوک مثبت نفتی)، تراز حساب جاری را افزایش می‌دهد. از طرف دیگر، رابطه حساب جاری با متغیرهای مخارج مصرفی دولت و درجه باز بودن تجاری به ترتیب معکوس و مستقیم برآورد شده است.

واژگان کلیدی: شوک قیمت نفت، حساب جاری ترازپرداخت‌ها، تراز تجاری، کشورهای اوپک، داده‌های پانل

فهرست مطالب:

صفحه	عنوان
۱	فصل ۱- مقدمه و کلیات تحقیق.....
۲	۱-۱- مقدمه .....
۲	۲-۱- بیان مساله.....
۳	۳-۱- مبانی نظری .....
۵	۴-۱- فرضیه تحقیق.....
۵	۵-۱- اهداف تحقیق.....
۶	۶-۱- روش تحقیق.....
۶	۷-۱- روش گردآوری اطلاعات و داده ها.....
۷	۸-۱- جامعه آماری و حجم نمونه.....
۷	۹-۱- مشکلات و تنگناهای تحقیق.....
۷	۱۰-۱- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....
۷	۱۱-۱- جنبه جدید بودن و نوآوری.....
۹	فصل ۲- مبانی نظری و مروری بر مطالعات انجام شده.....
۱۰	۱-۲- آثار افزایش قیمت انرژی.....
۱۰	۱-۱-۲- آثار قیمت انرژی در سطح خرد.....
۱۳	۲-۱-۲- آثار مستقیم افزایش قیمت نفت.....
۱۴	۳-۱-۲- تاثیر اثر جانمایی ناشی از افزایش قیمت انرژی در عرضه کل.....
۱۶	۴-۱-۲- آثار غیرمستقیم افزایش قیمت نفت.....

۱۷	تاثیر افزایش قیمت نفت بر تقاضا.....	۵-۱-۲
۱۹	بیماری هلندی.....	۲-۲
۲۲	مطالعات تجربی.....	۳-۲
۲۳	مطالعات خارجی.....	۱-۳-۲
۳۷	مطالعات داخلی.....	۲-۳-۲
۴۵	فصل ۳- بررسی تحلیلی بخش نفت و ارتباط آن با حساب جاری در کشورهای اوپک.....	۴۵
۴۶	شوک های نفتی.....	۱-۳
۴۹	عوامل مؤثر بر قیمت نفت.....	۲-۳
۵۲	اهمیت بخش نفت در کشورهای عضو اوپک.....	۳-۳
۵۵	حساب جاری:.....	۴-۳
۵۸	نرخ ارز و حساب جاری.....	۵-۳
۵۹	بررسی تجربی شوکهای نفتی و وضعیت حسابها در کشورهای عضو اوپک:.....	۶-۳
۶۰	بررسی روند قیمت‌های نفت و حساب جاری.....	۷-۳
۶۴	بررسی روند قیمت نفت و تراز تجاری.....	۸-۳
۷۱	بررسی روند تغییر سهم حساب جاری در تولید ناخالص داخلی مجموعه اوپک.....	۹-۳
۷۲	بررسی روند تغییر سهم تراز تجاری در تولید ناخالص داخلی مجموعه اوپک.....	۱۰-۳
۷۳	میزان تاثیر شوکها و روند شدت انرژی در طی زمان:.....	۱۱-۳
۷۹	فصل ۴- روش شناسی تحقیق و تخمین مدل.....	۷۹
۸۰	تخمین و برآورد مدل.....	۱-۴
۸۰	تاثیر شوکهای قیمت نفت بر حساب جاری.....	۱-۱-۴
۸۲	داده ها و اطلاعات آماری مدل.....	۲-۱-۴
۸۳	آزمون ریشه واحد پانل برای ایستایی متغیرها.....	۳-۱-۴

۸۵.....	تخمین مدل	۴-۱-۴
۸۹.....	تخمین مدل به روش گشتاورهای تعمیم یافته	۴-۲
۸۹.....	تفسیر نتایج:	۴-۳
۹۲.....	آزمون هم انباشتگی پانل	۴-۴
۹۴.....	نتیجه گیری و پیشنهادات:	۵- فصل
۹۹.....	پیشنهادات سیاستگذاری:	۵-۱
۱۰۰.....	توصیه جهت مطالعات بیشتر:	۵-۲
۱۰۱.....	فهرست منابع	

فهرست جداول

- جدول ۱-۳. شاخصهای نشان دهنده اهمیت بخش نفت (درصد)..... ۵۲
- جدول ۲-۳. مقایسه شاخصهای تجاری در دهههای مختلف دوره مورد بررسی..... ۶۵
- جدول ۳-۳. کل قرض خارجی چندکشور منتخب بصورت درصدی از صادرات کالاها و خدمات..... ۶۹
- جدول ۴-۳. روند تغییر شدت نفت منتخب کشورهای جهان در دوره مورد بررسی..... ۷۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۳. تراز تجاری و حساب جاری مجموعه اوپک در دوره مورد بررسی ۶۴
- نمودار ۲-۳. صادرات و واردات کل مجموعه اوپک در دوره مورد بررسی ۶۸
- نمودار ۳-۳. نسبت تراز تجاری و حساب جاری به تولید ناخالص داخلی مجموعه اوپک در دوره مورد بررسی ۷۲
- نمودار ۴-۳. پیش بینی روند مصرف داخلی و صادرات نفت ایران ۷۷

پیوست های آماری

- پیوست ا. مدلسازی در قالب داده‌های تابلویی ۱۰۸
- پیوست ب. آزمون هاسمن برای انتخاب اثرات ثابت یا تصادفی ۱۲۵
- پیوست ت. آزمون F برای انتخاب الگوی پانل ۱۲۶
- پیوست ث. برآورد مدل پیشنهادی به روش GLS ۱۲۷
- پیوست ج. آزمون ریشه واحد برای بررسی پایایی متغیرهای الگو ۱۲۸
- پیوست ح. آزمون ریشه واحد برای متغیر درجه باز بودن تجاری ۱۲۹
- پیوست خ. آزمون ریشه واحد برای متغیر حساب جاری به صورت سهمی از تولید ناخالص داخلی ۱۲۹
- پیوست د. آزمون ریشه واحد برای متغیر تفاضل لگاریتم قیمت واقعی نفت ۱۳۰
- پیوست ذ. آزمون ریشه واحد برای متغیر مخارج مصرفی نهایی دولت به صورت سهمی از تولید ناخالص داخلی ۱۳۱
- پیوست ر. آزمون ریشه واحد برای متغیر نرخ بهره آمریکا ۱۳۲
- پیوست ز. آزمون هم انباشتگی پانل ۱۳۳
- پیوست س. برآورد مدل با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) ۱۳۴
- چکیده انگلیسی ۱۴۷

فصل اول

مقدمه و کلیات تحقیق

در فصل حاضر چارچوب کلی این تحقیق برای بررسی نقش شوکهای نفتی در اثرگذاری بر حساب جاری در کشورهای عضو اوپک که همگی متکی به درآمدهای نفتی اند، تشریح شده تا تصویری منسجم از کلیت تحقیق ارائه گردد.

در ابتدا ضرورت انجام این مطالعه در قالب بیان مساله توجیه شده و سپس به اختصار مبانی نظری ارائه می‌گردد. در قسمت بعد با اشاره مختصر مبانی نظری، فرضیه های تحقیق استخراج و ارائه گردیده است. بخش های دیگر این فصل عبارتند از اهداف تحقیق، روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها، جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.

۱-۲- بیان مساله

نفت به عنوان نهاده مهم تولید در عصر حاضر در اقتصادهای جهان و بخصوص در اقتصادهای صنعتی از یک طرف و از سویی دیگر در اقتصاد کشورهای نفتی و صادرکننده نفت بخصوص کشورهای عضو اوپک از جهت تامین درآمد صادراتی؛ در نتیجه تولید ناخالص داخلی و سهم قابل توجه در تامین بودجه عمومی دولت روز به روز اهمیت فزونتری یافته است. از طرفی نفت در کشورهای صادرکننده نفت بطور مستقیم و غیرمستقیم بر دیگر فعالیت های اقتصادی تاثیر چشمگیری دارد و بنظر بسیاری از کارشناسان کلیدی ترین متغیر در گستره فعالیتهای اقتصادی به شمار می آید. هر چند که برخی دیگر از کارشناسان ضمن اذعان به درآمدهای نفتی، وجود دیگر متغیرهای سیاست‌گذاری را در فروغلتیدن اقتصاد به دوره های رکود و رونق موثر می دانند.

همه اعضا کشورهای عضو صادرکننده نفت (اوپک) علیرغم دارا بودن ثروت طبیعی نفت، جزء کشورهای در حال توسعه محسوب می شوند. نگاهی مختصر به بحث فقر و نابرابری در این کشورها

نمایانگر این واقعیت مهم است. لذا با توجه به عملکرد اقتصاد این کشورها این بحث مطرح است که نفت نعمت است یا بلا؟ و آیا باید از داشتن این منبع؛ سرخوش بود یا از تبعات منفی آن نالید.

درآمدهای نفتی اگر موجب سرمایه‌گذاری مولد در کشور شده و باعث ارتقاء تولید ملی، توسعه و ایجاد اشتغال گردد و یا به دلیل نااطمینانی از قیمت نفت در بازار جهانی، در صندوق‌های توسعه ملی کشورها ذخیره شود تا در آینده، پشتوانه اقتصاد ملی باشد؛ می‌تواند نعمت به حساب آید. و اگر این درآمدها صرف واردات بی‌رویه کالاهای مصرفی و تجملاتی، بدهکار شدن دولت‌ها شده و صرف امورات مولدی نظیر ایجاد زیرساختها نگردد، در نقش بلا برای اقتصاد ملی عمل می‌کند.

۱-۳- مبانی نظری

بررسی آثار شوک های نفتی بر متغیرهای کلان اقتصادی (از جمله ترازپرداخت ها و اقلام آن) نیازمند یک مدل کلان اقتصادی می باشد که نحوه تاثیرگذاری درآمدهای نفتی بر تولید ناخالص داخلی و سایر متغیرهای کلان در ساختار اقتصادی کشور را نشان دهد. اغلب مطالعات انجام شده در این زمینه برای کشورهای صنعتی انجام گرفته، که اکثرا واردکننده نفت می باشند. در این کشورها نفت به عنوان یکی از عوامل تولید بوده و افزایش قیمت آن آثار تورمی و رکودی را در بر داشته، کاهش قیمت آن به عنوان شوک مثبت طرف عرضه محسوب می شود. ولی در مطالعات انجام شده برای کشورهای صادرکننده نفت، بحث بیماری هلندی به عنوان مهمترین مبانی تئوریکی موجود محسوب می شود. بطور کلی بخش کوچکی از تحقیقات موجود اثرات نفت در کشورهای صادرکننده نفت مورد بررسی قرار داده اند. رویکرد مورد استفاده در این تحقیقات به دو دسته قابل تفکیک است: رویکرد اول همان مبانی بیماری هلندی و رویکرد دوم استفاده از تکنیک خودرگرسیون برداری است. در این رویکرد با استفاده از آمارهای موجود و بدون اتکاء به فرضیه ای خاص رابطه آماری میان متغیرهای اقتصادی مورد سنجش قرار می گیرد.

در رویکرد بیماری هلندی با افزایش درآمدهای ارزی حاصل از فروش نفت به شدت افزایش یافت و باعث رشد سریع قیمت ها ، نرخ های دستمزد و واردات در کشورهای صادرکننده نفت خام گردید. رشد بخش نفت به عنوان یک عامل موثر در درآمد ملی، منجر به افزایش تقاضای کل اقتصاد و در نتیجه افزایش قیمت ها و سودآوری در بخش غیرقابل مبادله نسبت به بخش قابل مبادله می گردد ، در نتیجه این امر باعث سرازیر شدن سرمایه و نیروی کار به سمت بخش غیرقابل مبادله و قوی تر شدن این بخش در مقابل ضعیف تر شدن بخش قابل مبادله اغلب اقتصادهای تک محصولی می شود. این پدیده در ادبیات اقتصادی به بیماری هلندی معروف است. نتیجه بیماری هلندی در کشورهای صادرکننده نفت ، افزایش قابل توجه سهم بخش نفت در درآمد ملی نسبت به بخش های غیرنفتی می باشد. در این شرایط افزایش در درآمد سرانه، تنها به دلیل افزایش درآمدهای نفتی می باشد و این پدیده حتی در اقتصادهای متنوع و نسبتاً بزرگ مانند ایران نیز قابل مشاهده است.

در بررسی اثر شوک های نفتی بر وضعیت حسابهای خارجی که شامل حساب جاری هم می شود، یکی از ویژگی های بحران های نفتی اینست که تراز حساب جاری بطور ناگهانی دچار اختلال می شود^۱. در این راستا تاثیر شوکهای نفتی بر اقتصادهای واردکننده نفت به علت از دست دادن رابطه مبادله به بدتر شدن (کسری) حساب جاری می انجامد یعنی واردات نفت با هزینه بالاتری انجام می پذیرد. از طرف دیگر این کسری ها مازاد اوپک را تشکیل می دهد. در حقیقت عملکرد اقتصادهای واردکننده نفت و صادرکننده نفت ، تصویر آینه‌ای^۲ هم هستند.

در بخش مبانی نظری اثرات ناشی از شوکهای نفتی بر اقتصاد در سطح بنگاه و نیز در سطح کلان بررسی شده، مبانی بیماری هلندی هم تشریح شده است.

---

^۱. خلعتبری، فیروزه، ۱۳۷۳. مبانی اقتصادی نفت. شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران. ص ۱۱۲

^۲. Mirror Image

ما در تحقیق به بررسی اثر شوکهای نفتی بر حساب جاری در کشورهای عضو اوپک طی دوره زمانی ۲۰۰۵-۱۹۷۰ میلادی می‌پردازیم. در حقیقت در این بخش به دنبال پاسخگویی به پرسش زیر هستیم:

شوکهای قیمت نفت بر تراز حساب جاری کشورهای عضو اوپک چه تأثیری دارد؟

۱-۴- فرضیه تحقیق

رابطه مستقیمی بین شوکهای قیمت نفت و تراز حساب جاری در کشورهای عضو اوپک وجود دارد.

۱-۵- اهداف تحقیق

با افزایش قیمت نفت، کشورهای عضو اوپک، دلارهای نفتی^۱ را از طریق سرمایه گذاری در کشورهای مصرف کننده یا واردات از این کشورها مصرف خواهند نمود. طوریکه نزدیک به دو سوم درآمدهای نفتی بلافاصله پس از ورود در حساب کشورهای نفتی به صورت ودیعه یا سرمایه گذاری دوباره به کشورهای صنعتی برمی گردد و بقیه برای تامین بودجه ملی و پرداخت بهای واردات از این کشورها، از قبیل خرید اسلحه، تجهیزات، خدمات یا مواد مصرفی (اکثراً از آمریکا، اروپای غربی و ژاپن) مصرف می گردد.^۲ این امر به عدم توان جذب این درآمدها توسط این کشورها اشاره دارد که به موضوع توسعه نیافتگی آنها بر می گردد.

نحوه مصرف درآمدهای نفتی بعد از وقوع شوک های نفتی و ارتباط مصرف این درآمدها در تعامل با کشورهای دیگر که بدنه اصلی بحث تراز خارجی را تشکیل می دهد و نیز جهت برنامه ریزی برای استفاده بهتر از این درآمدها در این موقعیت خاص فعلی که نفت قیمت های بالای ۱۰۰ دلار در هر بشکه را تجربه می کند، ضرورت انجام چنین تحقیقی را سبب شده است.

^۱ . Petro-dollar

^۲ . سرکیس، نیکلا، ۱۳۶۳

بنابراین جهت جلوگیری از بروز بحران های اقتصادی و طراحی سیاست های مناسب به منظور حفظ تعادل و ثبات اقتصادی ، بررسی اثرات تغییر در قیمت های جهانی نفت بر متغیرهای کلان اقتصادی بسیار ضروری می باشد. همچنین تدوین برنامه های توسعه اقتصادی - اجتماعی و تنظیم بودجه های سالانه کشور مستلزم شناخت و انجام پیش بینی های دقیق از میزان تاثیر گذاری نوسانات قیمت نفت بر متغیرهای کلان اقتصادی است، بطوریکه برنامه ریزان بتوانند به هنگام بروز شوکهای نفتی ، تاثیر آن را بر متغیرهای کلان به حداقل ممکن کاهش داده و سیاستهای صحیحی اتخاذ کنند.

۶-۱- روش تحقیق

روش انجام این تحقیق، تحلیلی - توصیفی است. به این ترتیب که ابتدا مباحث تئوریک و مطالعات تجربی تحقیق به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده، سپس با در نظر گرفتن ملاحظات و شرایط کشورهای عضو اوپک، مدل و الگوی تحلیلی مناسب انتخاب خواهد شد. در مرحله بعدی، با استفاده از داده های جمع آوری شده و با روش های مناسب اقتصاد سنجی به تخمین الگوهای مورد نظر تحقیق پرداخته و در نهایت با بهره مندی از استنتاجات آماری به بررسی فرضیات تحقیق اقدام خواهد شد. سرانجام با استفاده از نتایج بدست آمده، پیشنهادات تحقیق ارائه می شود.

۷-۱- روش گردآوری اطلاعات و داده ها

در این مطالعه داده های مربوط از مجموعه داده های بانک جهانی که به شاخص های توسعه بانک جهانی (*WDI*) شهرت دارد و نیز از بولتن سالانه آماری اوپک مربوط به سال های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۷ که در سایت اینترنتی این سازمان وجود دارد و سایت اطلاع رسانی وزارت انرژی ایالات متحده آمریکا اخذ شده است.

۸-۱- جامعه آماری و حجم نمونه

بررسی در بازه زمانی ۲۰۰۵-۱۹۷۰ انجام می شود. این بررسی شامل کشورهای اوپک بوده اما دو کشور عراق و قطر به خاطر نبود آمارهای مربوط عملاً از جامعه آماری حذف شده اند. پس جامعه آماری شامل ۹ کشور: الجزائر، اندونزی، ایران، کویت، لیبی، نیجریه، عربستان، امارات و ونزوئلا می باشد.

۹-۱- مشکلات و تنگناهای تحقیق

مهمترین مشکل شمار اندک منابع مرتبط با اثر شوکهای نفتی بر اقتصاد کشورهای صادرکننده نفت است (بررسی ها فقط بیماری هلندی را شامل می شوند).

از طرفی هم عدم دسترسی به داده ها بصورت فصلی و ماهانه برای این کشورها می تواند به عنوان مانعی برای بررسی بهتر در این مطالعه به حساب آید. چون واکنش و پاسخ متغیرها به شوک های نفتی به دوره زمانی هم ارتباط دارد. آن طور که از ادبیات مربوطه بر می آید واکنش و پاسخ حساب جاری و اقلام مربوط به آن مثل تراز تجاری نسبت به شوک های نفتی در دوره کوتاه مدت کمتر از یکسال خود را بهتر نشان می دهد.

۱۰-۱- روش تجزیه و تحلیل داده ها

در این مطالعه ، داده های مربوطه (متغیرها) در نرم افزار *excel* پرداخته شده و سپس با انتقال داده ها به نرم افزار *Eviews 5&6* ، با استفاده از روش داده های پنل؛ معین می شود که روش اثرات ثابت یا اثرات تصادفی برای تخمین مناسب است. در آنجا همگرایی بلندمدت نتایج هم دیده خواهد شد.

۱۱-۱- جنبه جدید بودن و نوآوری

بررسی آثار شوک های نفتی بر متغیرهای کلان اقتصادی نیازمند یک مدل کلان اقتصادی است که نحوه تاثیرگذاری درآمدهای نفتی بر تولید ناخالص داخلی وسایر متغیرهای کلان در ساختار اقتصادی

کشور را نشان دهد. اغلب مطالعات انجام شده در این زمینه برای کشورهای صنعتی انجام گرفته که واردکننده نفت می باشند. تعداد بسیار معدودی از مطالعات به بررسی تاثیر این شوک ها بر حساب جاری کشورهای صادرکننده نفت پرداخته اند. همچنین بررسی اثر شوک های نفتی بر حساب جاری بر اساس جدیدترین اطلاعات، از دیگر جنبه های جدید بودن این تحقیق است.